Antti Wall
16.10.2020

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta

Lakiehdotuksen tavoitteena on lisätä metsäpinta-alaa ja hiilinieluja luonnon monimuotoisuutta heikentämättä. Esitys on hyvin perusteltu ja pohjautuu tutkimustietoon. Edellytykset täyttäväksi potentiaalisesti metsitettäväksi alaksi on arvioitu noin 118 000 hehtaaria. Toteutuvan pinta-alan arvioidaan olevan pienempi.

Aiemmissa metsitysohjelmissa tavoitteena on ollut maataloustuotannon vähentäminen ja viljelykäytössä olevan pinta-alan pienentäminen. Nyt uutena melko suurena metsityskohteena ovat turvetuotannosta vapautuneet suonpohjat. Ne poikkeavat ominaisuuksiltaan ja metsitysmenetelmiltään peltoheitoista.

Lakiehdotus edistää hiilinielujen luomista kohteille, jotka ovat varsin suuria hiilipäästöjen lähteitä. Erityisesti suonpohjat voivat pysyä vuosikymmeniä kasvipeitteettöminä hiiltä vapauttavina alueina ellei niitä aktiivisesti metsitetä. Tutkimusten mukaan metsittäminen (tiheä hieskoivikko) voi muuttaa suonpohjan hiililähteestä jopa hiilinieluksi varsin nopeasti. Entisten turvepeltojen hiili- ja dityppioksidipäästöt eivät kuitenkaan lopu metsittämisen jälkeen, vaan ne jatkuvat vielä pitkään.

Vain istuttamalla on mahdollista onnistua peltoheittojen metsityksessä. Suonpohjilla sen sijaan kylvö on hyvä viljelykeino. Suonpohjilla luontainen metsittyminen hieskoivulle tapahtuu jo pelkän tuhkalannoituksen jälkeen. Koska luontainen metsittämien on halpa ja hyvään tulokseen johtaja metsityskeino suonpohjilla, se tulisi sallia.

Peltoheittojen metsitys on haasteellista. Erityisen ongelman muodostaa pintakasvillisuus ja sen torjunta. Lisäksi on odotettavissa ravinne-epätasapainosta johtuvia ongelmia (osalla turvekohteista kaliuminpuutosta, osalla pelloista boorin niukkuudesta johtuvia kasvuhäiriöitä). Tällä hetkellä markkinoilla ei ole metsitykseen sopivaa K-hivenlannoitetta, vaan jouduttaisiin käyttämään tuhkaa tai boorilannoitetta. Kaikki entiset peltokohteet eivät tarvitse ravinne-epätasapainon korjausta. Siksi ennen lannoitusta voitaisiin odottaa puutosoireiden ilmestymistä ja sisällyttää toiseen hoitorahoituserään mahdollisuus lannoitukseen. Metsitettävillä suonpohjilla on tehtävä aina lannoitus (tai ohutturpeisille kohteille vaihtoehtoisesti mätästys), jossa annetaan fosforia, kaliumia ja hivenravinteita. Tuhka sopii erinomaisesti suonpohjien lannoitukseen. Metsityksen yhteydessä voidaan tehdä myös laikkulannoitus, mutta sopivaa kaupallista lannoitetta ei ole nyt saatavilla. Suonpohjien metsitysohjelmaan on sijoitettava metsityslannoitus tai ohutturpeisilla kohteilla mätästys ja lannoituskustannukset olisi sisällytettävä kustannuskorvauksen piiriin.

Tutkimusten mukaan pintakasvillisuuden kilpailu on pellonmetsityskohteilla suurimpia taimia uhkaavia tekijöitä. Koska maavaikutteisia herbisidejä ei ole käytettävissä, on metsityksen onnistumiseksi erittäin tärkeää motivoida metsänomistajat tekemään

mekaanista torjuntaa. Glyfosaatti sopii käytettäväksi vain havupuilla ja sen vaikutus on lyhytaikainen, joten tehotakseen ruiskutus olisi toteutettava vuosittain. Siksi hoitopalkkio on tärkeä ja järkevä kannustin taimikon hoitamiseen. Myös sen maksaminen kahdessa erässä kannustanee yhtä erää paremmin huolehtimaan taimikosta.

Suonpohjien metsityksessä ei tarvita metsitysvaiheessa pintakasvillisuuden torjuntaa, ellei kyseessä ole ohutturpeinen, kauan sitten tuotannosta vapautunut kohde.

Lakiehdotuksella luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet rajattaisiin tuen ulkopuolelle. Peltoheittojen metsityksellä voi olla negatiivisia vaikutuksia monimuotoisuuteen niittyjen ja ketojen avoimeen elinympäristöön sopeutuneen lajiston elinympäristön sulkeutuessa. Peltoheittojen metsityksellä voi olla myös merkittävä myönteinen metsäekosysteemin monimuotoisuutta lisäävä vaikutus. Tutkimusten mukaan nuoretkin pellonmetsitysalueet voivat olla harvinaisten, punaisen listan sienilajien kasvuhabitaatteja. Ne voivat tarjota myös lehtokasveille kasvupaikkoja.